

Dönem : 1
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 319

Askerî Yargıtay Kuruluş kanunu tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporları (1/142)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1692/659

22 . 2 . 1962

Millet Meclisi Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 8 . 2 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İsmet İnönü

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 141 nci maddesi karşısında Askerî Yargıtayın yeniden kurulması gerekmektedir. Maddenin son fıkrasına göre Askerî Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, yargılama usulleri ve özlük haklarına ilişkin olarak üyeler hakkındaki disiplin işlerinin özel bir veya birkaç kanun konusu olması bakımından yargılama usullerine ait hükümleri kısmen Askerî Yargılama Usulü Kanununun ve kısmen Askerî mahkemeler kuruluşuna ait kanun tasarılarında, üyelerin disiplin işleri ile özlük haklarının yine Askerî hâkimler kanunu tasarısında yer almaları konuları bakımından gerekmede olduğundan Askerî Yargıtayın işleyişine aidolan işbu Askerî Yargıtay kuruluşu kanunu tasarısının Anayasanın 145 ve geçici 7 nci maddeleri göz önünde tutularak bağımsız ve diğer ismi geçen tasarılarından öncelikle kanunlaşması zorunlu bulunmuş ve bu bakımdan ilişik kanun tasarısı düzenlenmiştir.

Tasarının 1 nci maddesinde Askerî Yargıtayı meydana getiren daireler sayısı açıklanmıştır. NATO ve CENTO'ya bağlı bulunmamız silâhlı kuvvetlerimizi sayı bakımından artırdığı gibi Askerî Yargıtaya bağlı iş sayısını da artırmış ve bu yüzden şimdiki Askerî Yargıtayın iki dairesi yetersiz kalmış bulunmaktadır. Toplumsal bünyedeki değişiklikler ve kültür aşamasındaki yükselme kişilerin haklarını kollamak ve izleme yeteneğini ve kanun yollarına başvurma sayısını çoğaltmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile de Askerî Yargıtaya kanunla gösterilen askerî işlere ait belli dâvalarda ilk ve son derece mahkemesi olmak görevinin de verilmiş olması Askerî Yargıtaydaki iş sayısını daha da artıracaktır ki işte bu nedenler göz önüne alınarak tasarıda Askerî Yargıtay daire sayısı dörde çıkarılmıştır.

Tasarının ikinci ve üçüncü maddesinde Askerî Yargıtayda bulunması zorunlu makamlar ve bunların seçimi esasları; tasarının dördüncü maddesinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına uygun olarak Askerî Yargıtay dairelerinin görev ve yetkileri; 5 ve 6 nci maddelerinde Başkanın ve II nci Başkanın görev ve yetkileri ve II nci Başkanın bulunamaması halinde idari işlerin yürütülmesi esasları açıklanmıştır.

Tasarının 7 nci maddesinde iç çalışma esaslarının Askerî Yargıtay Genel Kurulunca düzenleneceği; 8 nci maddesinde Genel Kurulun tanımı, işleyişi ve oyların verilmiş şekli tasarının 9, 10, 11 nci maddelerinde Askerî Yargıtay dairelerinin toplanması, Daireler Kurulu ve Daireler Kurulunun görev ve yetkileri tasarının 12, 13 ncü maddelerinde İnanları Birleştirme Kurulunun toplanma şekli görev ve yetkileri, 14 ncü maddesinde Askerî Yargıtay kararlarının etki alanı, 15 nci maddesinde kararların verilmişindeki oy sayısı: 16 ncı madde oyların toplanmış şekli gösterilmiş ve oyların toplanmasında esas olarak askerî kıdem göz önünde tutulmuştur.

Tasarının 17 nci maddesinde, idari işlerin yürütülmesi bakımından bir Genel Sekreterlik teşkilâtının kurulması gerekli olduğundan bu teşkilâtın ana hatları ile Daire Genel Kurul ve ayrıca Başsavcılık emrinde birer sekreterliğin kurulması ve teşkilâtın görev ve yürütülüş şekilleri ve hizmet kadrosu bakımından Genel Kurul tarafından düzenleneceği kabul edilmiş ve gösterilmiştir.

Tasarının geçici 1, 2, 3 ncü maddeleri zorunlu bulunan geçiş hükümlerini kapsamaktadır.

Tasarının 18 nci maddesinde yürürlükten kaldırılan maddeler 19, 20 nci maddelerinde kanunun yürürlüğe girmesi ve yürütülmesinde yetkili makamların kimler olduğu gösterilmek amacıyla bu tasarı düzenlenmiştir.

Millî Savunma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. 1/142
Karar No. 12

16.4.1962

Yüksek Başkanlığa

Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakleri ile komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

1. Bu çalışmalarda Hükümet temsilcileri Hükümet tasarısının olduğu gibi kabulü isteğinde ısrar etmişler ve komisyonun, önce bir Su Komisyona hazırlattığı değiştirmelere sonuna kadar katılmamışlardır. Komisyonumuz, üç üyeli bir Su Komisyon kurup Hükümet tasarısını geniş açılardan ve Yüksek Meclisin kabul ettiği Anayasa Mahkemesi ve Hâkimler Kurulu kanunlarını da emsal tutarak ve Yargıtay Kanunu ile kıyaslamalar yapılarak, ilişik sunulan değişik metni hazırlamış ve kabul etmiştir.

2. Hükümet temsilcilerinin muhalefet düşünceleri başlıca şu suretle özetlenebilir :

- Millet Meclisinde ve komisyonlarda daima Hükümet tasarısı esas tutulmalıdır.
- Hükümet tasarısı bir kuruluş kanunudur. (Askerî Yargıtayın işleyişi, yargılama usulleri ve üyelerin disiplin işleri) başka askerî kanunlarla tedvin olunacaktır.
- Hükümet tasarısının metin maddeleri, daha vazih bir bölüm halindedir.
- Askerî Yargıtay artık yalnız askerî hâkimlerle çalışacak ve hukuk tahsili görmemiş askerî üyeler bulundurmıyacaktır.

Bu sebeple Askerî Yargıtay bugünkü askerî üyelerini orduya iade edecek; yalnız askerî hâkimlerini muhafaza edilecek ve kadrosunun boş üyeliklerini yine şimdiki Genel Kurulunun seçeceği kimselerle tamamlayarak artık bu mevcudunu ölüm, emeklilik veya kesin bir mahkûmiyet gibi ayrılış sebepleri olmadıkça değiştirilmeyecektir.

d) Yedek üyelik lüzumsuzdur. Zaman zaman asıl üyelerin raportörlüğü Askerî Yargıtaya yetecektir.

e) Şimdilik Askerî Yargıtay iki daire halinde çalışacak; ileride işlerin artması halinde 4 daireye çıkarılacaktır. Ancak bu karar yine kendi Genel Kurulunca verilecektir.

f) Askerî Yargıtay Genel Kurulu sadece idari kararlara tahsis edilmiş ve askerî mahke-

melerin ceza dâvaları son mercii olarak Askerî Yargıtayda, Yargıtaydaki Ceza Genel Kurulu makamında, bir Daireler Kurulu kurulması amaca yetecektir.

g) Başkanların seçimi ve üyelerle başsavcının seçimi ve üyelerin nitelikleri üzerinde Anayasanın 141 nci maddesindeki şartların dışına taşmamak ve 2556 sayılı Hâkimler ve 1221 sayılı Yargıtay kanunlarına dayanmamak lâzımdır. İlerde tedvin edilecek Askerî Hâkimler Kanunu bu boşlukları giderecektir.

h) İkinci başkan Askerî Yargıtayda bir gelenektir, ve vazgeçilemez.

i) Üyelikten ayrılma hükümleri de ilerde çıkarılacak Askerî Hâkimler ve Usul kanunlarına konabilir.

1) Askerî Yargıtayda askerî hâkimler hakkında kendi üstlerinin sicil vermesi usulü, hâkimlerin teminat müessesesini bozacağından, lüzumsuzdur.

j) Bu kanuna bir temel kuruluş cetveli lüzumsuzdur. Zira Anayasanın 141 nci maddesinde böyle bir şart yoktur.

k) Askerî Yargıtayda Arşiv ve Dosya Müdürlüğü lüzumsuzdur. Genel Sekreterlik bunu da başarır.

l) Askerî Yargıtayda işleyiş şeklinin bir İçtüzükle gösterilmesi lüzumsuzdur. İşleyiş ve diğer konular ileriki kanunlarda bulunacaktır.

m) Askerî Yargıtayda müzakere ve karar ve oy verilirken askerî rütbe ve kıdem sırasına uyulmalıdır. Zira Yargıtay üyeleri askerî şahıslardır :

Hükümetin yukarda belirtilen gerekçesi şöylece özetlenebilir.

Askerî Yargıtay şimdiki askerî hâkimleriyle ve üye boşluğunu kendisi tamamlayarak ve yargılama usulleriyle üyelerin disiplin işlerini hiçbir tüzüğe veya yönetmeliğe veya müstakar bir kurala dahi bağlamaksızın ilelebet askerlik adliyemizin son muhafazakâr mercii sıfatını muhafaza edecektir.

Buna mukabil komisyonumuz, Su Komisyonunda hazırlanan ve komisyonda incelenerek değişikliklerle kabul edilen kendi tasarı metninde Hükümet tasarısının yukarda belirtilen gerekçesine karşı şu temel düşüncelere dayanmıştır :

a) Komisyon kendini Hükümet tasarısını müzakerede esas tutmakla mükellef bulunduran bir içtüzük hükmü bulunmadığına inanmaktadır.

b) Anayasanın 141 nci maddesinin son fıkrası ve 138 nci maddeleri hükümleri yanyana incelense 141 nci maddenin munhasıran Askerî Yargıtayın (kuruluş, işleyiş, yargılama usulleri ve üyelerin disiplin işleri) hükümlerini içine alan bir Askerî Yargıtay Kanununun hazırlanması zarureti meydana çıkar ve 138 nci madde hükmü de ayrıca askerî mahkemeler hakkında başka kanunlar tedvini lüzumuna ait âmir hükümler mevkiindedirler.

Bu sebeple tasarının başlığının (kuruluş) kelimesi çıkarılarak tasarı Anayasanın 141 nci maddesinin son fıkrasına uygun bir kanun hüviyetine konmalıdır.

Kaldı ki, Anayasanın geçici 8 nci maddesine göre Askerî Yargıtay Kanunu 6 aylık müstaceliyet şartına bağlı olmamasından ötürü, Hükümetin Yüksek Meclise ilk önce Askerî Hâkimler, Askerî Mahkemeler, Askerî Disiplin Mahkemeleri, Askerî Mahkeme ve Ceza Usulleri ve Askerî Ceza Kanunlarını getirmesi ve ancak bunlardan sonra Askerî Yargıtay Kanununu sunması gerekirdi. Askerî Yargıtay tasarısının, yukarda belirtilen askerî adli kanunlar henüz mevcut bulunmadan tedvin edilmek istenmesi, metinde görülen pek çok boşlukların, Hükümetçe ileride çıkarılacak kanunlara atıfla tefsir edilmesi gibi kanun tekniği ve Yüksek Meclis gelenekleri bakımından kabule şayan görülmiyen bir gerekçenin ileri sürülmesine sebep olmuştur.

c) Komisyonumuz yalnız askerî bir ihtisas toplumu olduğundan kıymetli hukuki ve adli ihtisasiyle Adalet Komisyonunun da bu tasarının metnini en mükemmel şekline iletteğine inanmaktayız.

ç) Askerî Yargıtayda artık askerî âza bulundurulmaması doğrudur. Ancak ilk yeni genel kurulun yine şimdiki askerî hâkimlerinden kurulması fikrinde, muhafazakâr ve revizyona karşı bir zihniyet, âdeta mürakabeden âzade olmak temayülü hissedilmiştir.

d) Komisyonumuz Askerî Yargıtayda raportörlerin, emsal yüksek mahkemeler gibi vücudunun lüzumlu ve faydalı olduğuna inanmakla beraber, Hükümetin bunu arzu etmemesi üzerine, Hükümete katılmıştır. Ancak, mahdut sayıdaki Askerî Yargıtay üyelerinin yüzlerce dâva dosyasının kısa zamanda emniyetle sonuçlandırılmasının insan üstü bir çalışma istiyeyeceği ve belki de işleri gektireceği kanısındayız.

e) Askerî Yargıtayın şimdilik iki daire ile çalışması ve ileride kalan iki dairesini kendi kararıyla kurması uygun görülmüştür.

g) Askerî Yargıtayın askerî hâkimlerinin, Anayasanın 141 nei maddesi dışında başka niteliklere bağlanmaması hususunda Hükümetin ısrarını Komisyonumuz, muhterem Adalet Komisyonunun takdirlerine bırakarak, kabul eylemiştir.

f) Askerî Yargıtay Genel Kuruluna adli ve hukuki işlerde asli bir görev verilmemiştir. Bu nokta, emsal yüksek mahkemelere kıyasla dikkate değer bir farktır. Askerî Yargıtayın (Daireler Kurulu) adı altında ve nisbeten mahdut üyelerle, nevema Yargıtayın (Ceza Daireleri Genel Kurulu) mesabesinde bir kurulla esas ceza ve dâva işlerini son merci olarak tetkik etmesi esasına giden Hükümet tasarısı, Hükümetin geleneksel bir işleyiş tarzı olarak ileri sürmesi sebebiyle, Komisyonca kabul edilmiştir.

h) Metinde bâzı maddelerin Komisyonumuzca birleştirilerek tek madde haline sokulması, amacı derli toplu açıklamayı sağlamak içindir.

i) Asgari Yargıtay Kanununa bir temel ilk kuruluş cetveli eklenmesi, Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Hâkimler Kurulu kanunlarında olduğu gibi, bu yüksek askerî mahkememizin kadrosunda ve kuruluşunda Hükümet tasarruflarıyla sık sık değişiklik yapılamamasını sağlamak içindir.

1) İşe ilk başlarken Başkanların, Başsavcının ve üyelerin andiçmesi, Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Hâkimler Kurulu kanunlarına imtisalen Yüksek Meclisin kurduğu geleneğe uymak ve bir de mânevi mehabet ve ulvilik havasını yaşatmak içindir.

j) Arşiv ve Dosya Müdürlüğü, şerefli ömrü Devletimizle birlikte yüz yıllarca devam edecek ve hukuki belgelerini tarihin derin sinesine sağlamca devrecek bir Askerî Yargıtayımızın köhne arşiv ve dosya usulü yerine kabul etmesi gereken ve modern kurallara dayanan ve uzmanlar elinde işliyecek olan bir ana ve hayatî organ olacaktır.

k) Üyelikten ayrılma hususunda tasarının noksanı adli ve askerî kanunlardaki umumi hükümlere dayanılarak kısaca giderilmiştir.

l) Askerî Yargıtayın işleyişi, yargılama usulleri ve üyelerinin disiplin işleri hakkında tasarının noksan hükümleri, Anayasanın 141 nei maddesi hükümlerine uyularak, en önemli hükümler tasarıya komisyonumuzca eklenmek ve kalan hükümler Askerî Yargıtayın kendi Genel Kurulunda hazırlayıp Resmî Gazete ile yayınlanacak bir içtüzükte tedvin olunmak suretiyle tamamlanmak zarureti görülmüştür.

m) Müzakere, karar ve oyların toplanmasında askerî rütbe ve kıdem sırasının temel tutulması, her ne kadar Anayasanın 141 nei maddesindeki seçim şartlarında yok ise de komisyonumuz bu askerî geleneğin bozulmamasında Hükümete katılmıştır.

Yukardaki gerekçeye dayanan komisyonumuz :

a) Başlıktaki (kuruluş) kelimesini kaldırmış,

b) Hükümetin birinci ve 17 nei maddelerini bir madde halinde (Arşiv ve Dosya Müdürlüğünü ve 1 sayılı çizerge) hükümlerini ekliyerek 1 nei madde halinde hazırlamıştır.

c) Hükümet tasarısının 2 nei ve 3 neü maddeleri komisyonumuzca 2 nei madde olarak kabul edilmiş ve başkanların 4 yıl için seçilmesi kaydı, Anayasada bir müddet bulunmadığından ve askerî terfilerde üç senelik müddet daima kanuni bir esas olduğundan üç yıl olarak değiştirilmiştir. Ayrıca Arşiv ve Dosya Müdürlüğüne ve yardımcılarına uzmanların seçilmesi hükmü de bu maddeye konmuştur.

ç) Hükümet tasarısının göstermediği (üyelğin kalkması) hükümleri 3 neü madde olarak tasarıya eklenmiştir.

d) And içme için tasarıya yeni yemin metni ile birlikte 4 neü madde eklenmiştir.

e) Hükümet tasarısının 4 nci ve 9 ncu maddeleri, aynı konuya ilgili bulduklarından, komisyonca 5 nci madde olarak toplanmıştır.

f) Hükümet tasarısının 5 nci maddesi ve 6 nci maddesi aynı başlıklarla ve aynı metinle ve bâzı harf ve rakam değişikliği ile 6 nci madde olarak hazırlanmıştır.

g) Hükümet tasarısının 7 nci maddesi yerine (İçtüzük) başlığı ile 8 nci madde hazırlanmıştır.

h) Hükümet tasarısının 8 nci maddesi yerine aynı başlıkla ve Genel Kurulun görevlerini gösteren ikinci bir fıkra eklenerek 9 ncu madde hazırlanmıştır.

i) Hükümet tasarısının 10 ncu maddesi ve 11 nci maddesi, bir fıkra ilâvesiyle gizlilik ve mürafaaların açıklığı da eklenerek 10 ncu madde halinde hazırlanmıştır.

ı) Hükümet tasarısının 12 nci ve 13 ncu maddeleri aynı metinlerle 11 nci madde olarak hazırlanmıştır.

j) Hükümet tasarısında bulunmayan (Askerî Yargıtayın çalışma esasları) başlığı altında genel mahiyette bir yeni 12 nci madde hazırlanmıştır.

k) Hükümet tasarısının 15 ve 16 nci maddeleri toplanarak 13 ncu madde halinde hazırlanmıştır.

l) Hükümet tasarısının 14 ncu maddesi yine ve aynen 14 ncu madde olarak bırakılmıştır.

m) Ana metin hükümleri yukardaki 14 maddede toplandıktan sonra :

I - Hükümet tasarısının geçici 1 nci maddesi aynı başlıkla ve ayrı iki fıkra halinde ve daha vâzih şekilde,

II - Geçici 2 nci maddesi, halen Silâhlı Kuvvetlerde ve başka yerlerde görevli eski askerî hâkimlerin de müktesep haklarının korunması ve ilk Genel Kurulun daha fazla üye ile ilk seçimleri daha isabetli yapması düşüncesiyle değişik şekilde,

III - Hükümetin geçici 3 ncu maddesi aynen ve yine Hükümet tasarısının 18 nci maddesi 15 nci ve Hükümetin 19 ncu maddesi 16 nci ve Hükümetin 20 nci maddesi komisyonumuzun 17 nci maddesi olarak hazırlanmış ve metin böylece pek az farkla veya Hükümet tasarısının aynı olan ibarelerle hazırlanarak tamamlanmıştır.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Savunma Komisyonu	Bu tasarı için Sözcü	Sözcü	Kâtip
Başkanı	Niğde	Ordu	Balıkesir
İzmir	<i>Asım Eren</i>	Muhalifim, söz hakkım mahfuzdur.	<i>Süreyya Koç</i>
<i>Mehmet Ali Aytas</i>		<i>Ferda Güley</i>	
Amasya	Ankara	Erzurum	Giresun
<i>İsmail Sarıgöz</i>	<i>Hüseyin Ataman</i>	<i>Şerafettin Konuray</i>	<i>M. Kemal Çilesiz</i>
İçel	İçel	İstanbul	Kars
<i>Mehmet Ali Arslan</i>	<i>Yahya Dermancı</i>	<i>M. Rıza Bertan</i>	<i>Sırrı Öktem</i>
	Kocaeli	Muş	
	<i>Hâldan Kısayol</i>	Müstenkifim	
		<i>Sami Öztürk</i>	

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. 1/142
Karar No. 32

13 . 10 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

16 . 4 . 1962 tarihinde komisyonumuza havale edilen Askerî Yargıtay Kuruluş Kanunu tasarısı ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu :

Anayasanın Askerî Yargıtaya taallük eden 138 nci maddesi; askerî yargının, askerî mahkemelerle disiplin mahkemeleri tarafından yürütüleceğini ifade ile çoğunluğunu hâkimlik niteliğini haiz üyelerin teşkil edeceği askerî mahkemelerin, savaş, sıkı yönetim ve barış hallerindeki görevlerini irae eylemiş ve son bendi ile de askerî yargı organlarının kuruluşu, işleyişi ve askerî hâkimlerin özlük işlerini mahkemelerin bağımsızlığı, hâkimlik teminatı ve askerlik hizmetinin gereklerine göre özel kanunla düzenleneceği hükmünü vaz'etmiştir. Askerî Yargıtayın yeniden kurulmasını derpiş eden 141 nci maddesi ise; 1, 2 ve 3 ncü bentleri ile Askerî Yargıtayın görev ve seçimine dair umumi prensipleri koyduktan sonra 4 ncü bendi ile Askerî Yargıtayın kuruluşu, işleyişi yargılama usulleriyle üyeler hakkında disiplin işlerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceğini işaret etmiştir.

Yukarda zikrolunan 138 ve 141 nci maddeler münderecatından da anlaşılacağı üzere; askerî mahkeme üyelerinin hâkimlik niteliğine sahibolmaları prensibini kabul eden Anayasamız, Askerî Yargıtay ve askerî mahkemelerin kuruluş, işleyiş ve yargılama usulleriyle askerî hâkimlerin özlük ve disiplin işlerine mütaallik esasların bir veya birkaç kanunla, ezcümle, Askerî yargılama usulü, Askerî mahkemelerin kuruluşu ve askerî hâkimler kanunu ile yeniden tanzim ve tedvin edileceğini âmir bulunmaktadır. Tasarının gerekçesinde de ifade olunduğu gibi burada bahis konusu olan husus, müesseselerin süratle kurulması ve fonksiyonlarını ifade eder şekle sokulmasıdır. Kaldı ki, Anayasanın geçici 7 nci maddesi gereğince Askerî Yargıtayın kuruluşundan sonra derakap askerî mahkemelerin teşkili ele alınacak ve süratle Meclise sevki sağlanacaktır. Bu itibarla esasa ve usule ait kanunların bir arada veya ayrı ayrı hazırlanması haizi ehemmiyet olmadığı gibi esasa da müesser değildir. Asıl olan kuruluş kanunlarının zamanında hazırlanıp Büyük Millet Meclisine sevk edilmesidir.

Tasarı, Anayasanın 141 nci maddesine tevfikân teşkili muktazi bir müessesenin kuruluş kanunu mahiyetindedir. Mer'î 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 39 ve mütaakıp maddeleri ve 78 sayılı Kanun hükümleri mucibince faaliyette bulunan Askerî Temyiz Mahkemesi yeni hüviyeti ile kurulmakta ve diğer yüksek mahkemelerin çalışmalarına mütenazır olarak fonksiyonunu ifa edebilmek imkânlarına kavuşmaktadır. Anayasanın 138 nci maddesinde derpiş olunan esaslar dairesinde, 1631 sayılı Kanuna ithal edilmiş bulunan askerî mahkemelerin teşkiline ve askerî hâkimlerin nitelikleri ve özlük işlerine dair hükümlerin binnetice askerî muhakeme usulünün yeniden tedvinindeki zaruret ise izahıtan vârestedir.

Genel Yargıtaya ait 2020, 5859, 6275 ve 7264 sayılı kanunlarla muaddel 1221 sayılı bir Teşkilât Kanunu bulunmasına rağmen bugüne kadar Askerî Yargıtayın teşkiline ait hükümlerin 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanununda yer alması hukuk tekniği bakımından kabili münakaşa olmakla beraber, askerî hâkimlerin nitelikleri hakkında 2556 sayılı Hâkimler Kanununa atf yapan mezkûr kanunun 51 nci ve adli âzanın hukukuna taallük eden 44 ncü maddelerinde münderic hallerin mevzuu ve mahiyetleri bakımından yarı kanunlarla tedvini lâzım gelip gelmediği hususları teemmüle şayandır. Anayasamız hâkimlerin nitelikleri bakımından askeri ve adli kazada

terfik yapmamıştır. Bu itibarla yeniden tedvin ve tanzim edilecek olan Genel Hâkimler Kanunu ile Askerî Hâkimler Kanununun yek diğerine mütenazır hükümleri ihtiva etmesi zaruridir. Ayrıca Askerî Yargıtayında umumi yargıtay gibi bir muhakeme usulüne tabi olacağı aşikârdır. Ancak yukarıda arz olunan hallerde çıkacak kanunların askerlik hizmetinin gereklerine göre düzenleneceği keyfiyetinin 138 nci maddede yer alması ve askerî mahkemelerde üyelerin çoğunluğunun hâkimlik niteliğine sahip olacağının kabulü ve nihayet Askerî Yargıtay üyelerinin seçim tarzını gösterdiği hususiyet ayrı teşkilât yargılama ve Hâkimler Kanununun tedvinini zaruri kılmaktadır. Genel Yargıtay ile Askerî Yargıtayın belirli mevzularda içtihat birliğine varabilmelerini temini için mevzuata hükümler konması lâzımgelip gelmiyeceği hususunda ayrıca münaaka ve teemmüle şayandır. Filhakika ceza hukuku sahasında; Türk Ceza Kanunu ile Askerî Ceza Kanunu ve hususi kanunların birçok maddeleri askerî ve adli kazada tatbik edilmekte ve yüksek temyiz mercilerinin daire, genel kurul ve inaçları birleştirme kurullarında içtihat yaratılmasına yol açabilmektedir. Her iki yüksek mahkemenin hukuk sahasında müstakil görüş ve hüviyetleri olacağı ve bunların doktrin sahasında akisler bırakarak hukuk ilminin ışığı altında kıymetlendirileceği aşikârdır. Bu arada kendi bünyelerinde, teşkilât kanunlarına konacak hükümlerle içtihat birliğinin temini cihetine gidilmesindeki umumi faydaya da işaret etmek yerinde olur.

Yukarıda arz edilen sebeplerle Komisyonumuz tasarımı bâzı maddelerini değıştirmek suretiyle kabul etmiştir.

MADDELER

Başlık: Başlığın daha çok 1221 sayılı Kanunda olduğu gibi teşkilât hükümlerini ihtiva etmesi itibarıyla ve kanun tekniğine de uygunluğunu temin maksadiyle, «Askerî Yargıtayın kuruluşu hakkında kanun tasarısı» şeklinde tadili cihetine gidilmiştir.

Madde 1. — Tasarının 1 nci maddesinin muhtevası aynen kabul edilmekle beraber, «Askerî Yargıtay, bir Askerî Yargıtay Başkanı, bir İkinci Başkan, bir Başsavcı, bir Başsavcı Başyardımcısı ve yeteri kadar başsavcı yardımcısıyla dört daireden ibarettir. (ikinci fıkra) her dairede bir başkan 7 üye bulunur. (üçüncü fıkra) Askerî Yargıtay teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığa kuruluş ve kadrolarında gösterilir.» şeklinde yeniden tedvin edilmesinde fayda mülâhaza olunmuştur.

Madde 2. — Anayasanın 141 nci maddesinin 3 ncü bendine uygun olarak sevk edilen bu madde; Askerî Yargıtay Başkanları (Birinci ve İkinci başkan) ve daire başkanlarının genel kurulca seçilme tarz ve müddetine taallûku itibarıyla tasarıdaki şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — 21.1.1952 tarih ve 5859 tarihli Kanunla muaddel 1221 sayılı Temyiz Mahkemesi teşkilâtına dair Kanunun 5 nci maddesine mütenazır olarak getirilen bu madde başkanın idari ve adli işlerdeki vazife ve salâhiyetlerini irae eylemektedir. Tasarıdaki metin aynen kabul edilmiştir.

Madde 6. — Tasarının 6 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 7, 8, 9. — Tasarının 7, 8 ve 9 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 10. — Askerî mahkemelerden verilen ısrar kararlariyle dairelerden çıkan kararlara karşı başsavcılık tarafından yapılan itirazları incelemek ve ilk derece mahkemesi olarak yargıtay dairelerince verilen kararları temyizen tetkik etmek salâhiyetini haiz bulunan daireler kurulunun

ikinci başkanın başkanlığında 9 üyeden terekübetmesi komisyonumuzca kifayetsiz olarak müta-lâa edilmiştir. Askerî Yargıtayda inanları birleştirme kurulundan sonra en geniş salâhiyeti haiz bulunan daireler kurulunun adedinin fazlalastırılmasında verilecek kararların isabeti bakımından fayda büyüktür. Bu sebeple ikinci başkanın başkanlığında 16 üyeden kurulması uygun görülmüş-tür. 16 üyenin 4 daire başkanından sonra geriye kalan 12 üyesinin başkan tarafından seçilmesin-de, dairelere müsavat üzere tevzi usulünün takibedileceği hususu izâhtan vârestedir. Bu sebepler-le madde, «Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, İkinci Başkanın başkanlığında 16 üyeden kurulur...» şeklinde tâdil edilerek kabul edilmiştir.

Madde 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 12. — İnanları birleştirme kurulunun teşkiline ve başsavcı veya yardımcısının toplan-tıya iştirakine ve oya katılmasına mütedair olan bu maddeye başsavcı yardımcısı da ilâve edilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir. Başsavcının veya yardımcısının oya katılmasına dair olan hü-küm 1221 sayılı Kanunun 6082 sayılı Kanunla muaddel 8 nci maddesinin son bendinde yazılı, «Ceza işlerini taallük eden içtihatların birleştirilmesi müzakere ve kararlarında C. Başmüddei-umumisi hazır bulunur. Ve reye katılır.» şeklindeki hükmüne mütenazır olarak getirilmiş olup mevzuun içtihad birleştirilmesine aidiyeti sebebiyle savcının oya iştirakinde fayda mülâhaza edil-miştir.

Madde 13. — İnanları Birleştirme Kurulunun görevlerine taallük eden tasarının 13'ncü mad-desi (A) bendi ile dairelerden birinin, (B) bendi ile de Daireler Kurulunun kendi veya diğer dai-re veya Yargıtay Genel Kurul ve Büyük Genel Kurulu karşısında mutezat kararlar çıkması halinde inanları birleştirme kurulunun inceleme şekil ve usulünden bahsetmektedir. Maddenin (A) ve (B) fıkralarında Yargıtay Genel Kurul ve Büyük Genel Kurulu ve inanlarının bahis konusu edil-mesindeki sebep ve saikin; Türk Ceza Kanununun ve sair kanunların bir kısım hükümlerini de uygulama durumunda olan askerî mahkemelerce ittihaz edilecek kararların Yargıtay karar ve inanlarına uygunluğunu sağlamak maksadını mâtuf bulunduğu aşikârdır. Bu husus komisyona iş-tirak eden Adalet ve Millî Savunma temsilcilerinin açıklamalarıyla teyit olunmuştur.

Madde 14. — Tasarının 14 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 15. — Tasarının 15 nci maddesi; başlık «kararların verilisinde oy yeterliği» şeklinde değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 16, 17. — Tasarının 16, 17 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 18. — Bu madde tasarıda mevcut değildir. Adli kazada hâkimler için kabul edilen adli tadilin barışta Askerî Yargıtayda da aynen uygulanması kabul edilmiş ve böylece madde: Başlık «adli tatil» madde metni «barışta umumi adli tatil Askerî Yargıtayda da aynen uygulanır.» şek-linde tedvin olunmuştur.

Geçici madde 1. — Komisyonumuz tasarının geçici 1 nci maddesinde münderiç diğer iki dai-renin Askerî Yargıtay Genel Kurulunun vereceği gereklilik kararı üzerine Bakanlar Kurulu kara-rı ile kurulması fikrini yerinde ve isabetli görmemiştir. Teşkilât kanunlarında müesseseler kesin ibarelerle kurulur. Şarta muallâk ve bilinmeyen zamana talik edilen ve icra organının takdir yetkisine bırakılan bir kuruluşun yargının icra organları karşısındaki müstakil hüviyeti ile ka-bili telif görülmemiştir. Bu sebeple madde «Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birinci maddede yazılı dört daireden iki dairenin kurulması şarttır. Diğer iki daire bu kanunun yürürlüğe gir-diği tarihten itibaren iki yıl içinde kurulur. Ancak 4 dairenin kurulması tamamlanuncaya kadar 10 ncu maddedeki daireler kurulu ikinci başkanın başkanlığında 9 üyeden teşekkül eder» şek-linde tedvin olunmuştur.

Geçici madde 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi; zuhulen yazıldığı anlaşılan «asli üyeler»

tâbiri «adli üyeler» şeklinde değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 3. — Tasarının geçici üçüncü maddesi daha vazih bir şekle sokulmak maksadıyla tekrar tanzim edilerek «Askerî Yargıtayda; bu kanunla kurulan veya kurulacak olan daireler için, noksan olan başkanlarla üyeler ve başsavcının seçiminde; seçim tarihinde var olan ikinci başkan, adli üyeler ve başsavcı ile geçici ikinci maddede üyelik hakları saklı tutulan diğer adli üyeler, Askerî Yargıtay üye tamsayısı kabul olunur. Ancak başkanlar ve başsavcının seçimi, iki daire üyelerinin seçimi tamamlandıktan sonra onların da katılmasıyla yapılır» şeklinde tedvin edilmiştir.

Madde 19. — Tasarının 18 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Madde 20. — Tasarının 19 ncu maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Madde 21. — Tasarının 20 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi kararını da muhtevi bulunarak Genel Kurulun tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı
İstanbul
I. H. Tekinel

İçel
M. Arıkan

Sözcü
Denizli
H. Oral

İçel
C. Kılıç

Çanakkale
B. Arat

Mardin
E. K. Aybar

Erzurum
N. Diler

Mardin
T. Oğuz
İmzada bulunamadı.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî Yargıtay Kuruluş kanunu tasarısı

Kuruluş

MADDE 1. — Askerî Yargıtay dört daireden kuruludur. Her dairede bir Başkan ve yedi üye bulunur. Daire başkanlarından başka bir başkan, bir II nci başkan, bir Başsavcı, bir Başsavcı başyardımcısı ve yeteri kadar Başsavcı Yardımcısı vardır.

Askerî Yargıtay Teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığınca kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Başkanların seçimi

MADDE 2. — Askerî Yargıtay Başkanları ve Daire Başkanları Genel Kurulunca kendi üyeleri arasında gizli oyla ve dört yıl için üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile ilk iki seçimde bu çoğunluk sağlanamadığı takdirde salt çoğunlukla seçilirler.

Üyeler ile Başsavcının seçimi

MADDE 3. — Askerî Yargıtay üyeleri ile Başsavcısı, Hâkimlik niteliğine sahip 40 yaşını bitirmiş ve en az 10 yıl Askerî Hâkimlik veya Askerî Savcılık yapmış kimseler arasından, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğu ile boş yerin üç misli olarak gösterdiği adaylar arasında Cumhurbaşkanınca seçilir.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Yargıtay kanunu tasarısı

Kuruluş

MADDE 1. — Askerî Yargıtay dört daireden kurulur. Her dairede bir Daire Başkanı ile yedi üye bulunur. Askerî Yargıtayın bir Başkanı, bir İkinci Başkanı, bir Başsavcısı ve Başkanlığa bağlı bir Genel Sekreteri vardır. Askerî Yargıtayda ayrıca, bir Başsavcı Başyardımcısı ve yeteri kadar Başsavcı yardımcısı, Daireler Kurulunda ve her Dairede ve Başsavcılıkta, Genel Sekreterliğe bağlı birer Sekreterlik ile Başkanlığa bağlı bir Askerî Yargıtay Arşiv ve Dosya Müdürlüğü bulunur.

Askerî Yargıtay hizmet ve fiilî kadrolarına temel ilk kuruluşu ek (1) sayılı çizelgede gösterilmiştir. Askerî Yargıtay Genel Kurulunun karar ve teklifi ile Millî Savunma Bakanlığınca, kadrolarda her yıl gerekecek değişiklikleri yapabilir. Temel kuruluş bozulamaz.

Seçimler ve atanmalar

MADDE 2. — Askerî Yargıtay üyeleri ile Başsavcısı kırk yaşını bitirmiş ve en az on yıl askerî hâkimlik veya askerî savcılık etmiş askerî hâkimlerden, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, boş yerin üç katı olarak gösterdiği adaylar arasından, Cumhurbaşkanınca seçilirler. Cumhurbaşkanınca çıkarılacak tâyin kararnameşi Başbakan ve Millî Savunma Bakanınca imzalanır.

Askerî Yargıtay Başkanları ve Daire Başkanları Askerî Yargıtay Genel Kurulunca, kendi üyeleri arasından, gizli oyla, üç yıl için, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile ve ilk iki oylamada çoğunluk sağlanamazsa, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilirler. Askerî Yargıtayın Başsavcı Başyardımcısı ve Baş-

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Yargıtayın kuruluşu hakkında kanun tasarısı

Kuruluş

MADDE 1. — Askerî Yargıtay, bir Askerî Yargıtay Başkanı, bir İkinci Başkan, bir Başsavcı, bir Başsavcı Başyardımcısı ve yeteri kadar Başsavcı yardımcılığıyla dört daireden ibarettir. Her dairede bir Başkan yedi üye bulunur. Askerî Yargıtay teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığı kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Başkanların seçimi

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyeler ile Başsavcının seçimi

MADDE 3. — Tasarının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Millî Savunma Ko.

Askerî Yargıtay dairelerinin görevi

MADDE 4. — Askerî Yargıtay daireleri, Askerî mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin inceleme merciidir, ayrıca, kanunla gösterilen askerî işlere ait belli dâvalara ilk derece mahkemesi olarak bakar.

Üyeliğin kalkması

MADDE 3. — Askerî Yargıtay üyeliği; Askerî Hâkimler Kanununa göre askerî hâkimlik meslekinden çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı kesin hüküm giyme halinde, kendiliğinden düşer.

Andiçme

MADDE 4. — Askerî Yargıtay Başkanları, üyeleri, Başsavcısı, görevlerine başlamadan önce; Askerî Yargıtay Başkanının davet edeceği; Cumhurbaşkanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Yasa Meclisi Başkanları, Adalet Bakanı, Millî Savunma Bakanı, Genelkurmay Başkanı, Yargıtay Birinci Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başkanı, Başkanunsözcüsü, Sayıştay Başkanı, Üniversiteler Rektörleri (Ankara'daki) Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakülteleri Dekanları, Askerî Tıp Akademisi ve Harb Okulu Komutanları (Ankara'daki) Genelkurmay Adli Müşaviri, Millî Savunma Bakanlığı Adalet Başkanı ve Hukuk Müşaviri, Kuvvetler Başhâkimleri; huzurunda bütün Askerî Yargıtay görevlilerinin katılacağı toplum önünde, aşağıda yazılı andı teker teker içerler.

«Dürüst bir hâkim olarak; her zaman Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını koruyacağıma, Askerî Yargıtaydaki Askerî Adli görevimi, herkese karşı vicdani kanaatla ifa edeceğime ve her şeye rağmen, hak ve adalete uygun olarak hüküm ve karar vereceğime, namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim.»

Andiçen askerî adli subaylar ve bu toplantıda hazır bulunanlar, kendi özel resmî kisvelerini giyerek katılırlar.

Askerî Yargıtay dairelerinin görevleri

MADDE 5. — Askerî Yargıtay Daireleri, Askerî Mahkemelerce verilen hüküm ve kararların inceleme merciidir. Ayrıca, kanunla gösterilen askerî işlere ait belli dâvalara, ilk de-

Askerî Yargıtay dairelerinin görevi

MADDE 4. — Tasarının 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Millî Savunma Ko.

Başkanın görev ve yetkisi

MADDE 5. — Askerî Yargıtayda bütün idari işlerin yürütülmesi, üyelerin dairelere ayrılması, gereği halinde bir daireden diğer daireye geçici olarak verilmesi, adli işlerin dairelere dağıtılması ve İnanları Birleştirme Kuruluna ve Genel Kurula Başkanlık görevi Başkana aittir.

II nci Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 6. — İnanları Birleştirme Kurulu ile Genel Kurula başkanlık hususu dışında kalan işlerden başkanın vereceği işleri yürütmek, Daireler Kuruluna başkanlık etmek ve Başkanın bulunmadığı hallerde ona vekâlet etmek II nci Başkana aittir. II nci Başkanın da bulunmadığı hallerde bütün işler en kıdemli Daire Başkanı tarafından yürütülür.

İç çalışma esasları

MADDE 7. — Askerî Yargıtay iç çalışma esasları Genel Kurulca düzenlenir.

Genel Kurul

MADDE 8. — Askerî Yargıtay Genel Kurulu, Askerî Yargıtay Başkanları ile üyelerinin tamamından kurulur. Genel Kurul üye tam sayısının beşte dördü ile toplanır. Ve kararlarını toplantıya katılanların üçte iki çoğunluğu ile verir.

reco mahkemesi olarak bakar. Askerî Yargıtay Dairelerinden her biri, bir başkan ve 4 üye ile toplanarak hüküm ve karar verirler. Daire Başkanlarının bulunmadığı hallerde, o dairede bulunan en kıdemli üye Daire Başkanlığı görevini yapar.

Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 6. — Askerî Yargıtayda bütün idari işlerin yürütülmesi, üyelerin dairelere veya raportör üyeliklere veya daireler kuruluna dağıtımı ve ayırımı, gereği halinde geçici veya temelli üye aktarması, daireler arasında geçici olarak konu ve görev aktarması ve yeni konu ve görevler verme ve inananları (İçtihatları) Birleştirme Kuruluna ve Askerî Yargıtay Genel Kuruluna, Başkanlık görevleri, Başkana aittir.

İkinci Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 7. — İnanları (İçtihatları) Birleştirme Kurulu ile, Askerî Yargıtay Genel Kuruluna başkanlık görevi dışında kalan işlerden, Başkanın vereceği işleri Askerî Yargıtay İçtüzüğünde belirtilen göreviyle birlikte yürütme, Daireler Kuruluna başkanlık etmek ve başkanın bulunmadığı hallerde ona vekillik etmek İkinci Başkana aittir. İkinci Başkanın da bulunmadığı hallerde, bütün işler, en kıdemli daire başkanı tarafından yürütülür.

İçtüzük

MADDE 8. — Askerî Yargıtay iç çalışma esasları, Genel Kurulca yapılacak bir içtüzükle düzenlenir. Bu içtüzük Resmî Gazete ile yayımlanır.

Askerî Yargıtay Genel Kurulu

MADDE 9. — Askerî Yargıtay Genel Kurulu, Askerî Yargıtay Başkanları Daire Başkanları ve üyelerinin tamamının toplamından kurulur. Bu Genel Kurul, üye tamsayısının beşte dördü ile toplanır; kararlarını, toplantıya katılanların üçte iki çoğunluğu ile verir. Toplantı ve karar nısapları hesabındaki kesir rakamlar, bir tam olarak sayılır.

Başkanın görev ve yetkisi

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

İç çalışma esasları

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurul

MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hk.

Millî Savunma Ko.

Dairelerin toplanması

MADDE 9. — Askerî Yargıtay Dairelerinden her biri bir başkan ve dört üye ile toplanarak karar ve hüküm verirler, Daire başkanlarının bulunamadığı hallerde o dairede bulunan en kıdemli üye Daire Başkanlığı görevini yapar.

Daireler kurulu

MADDE 10. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, II nci Başkanın Başkanlığında dokuz üyeden kurulur. Bu kurul Daire Başkanları ile Başkanın seçeceği üyelerin katılmasıyla toplanır, karar verir. Ancak görüşülecek mesele hakkında evvelce dairelerdeki konuşma ve karara katılmış Daire Başkanı ve üyeler bu Kurula katılmazlar. Konuşmalara katılmıyan Daire Başkanını Daireler Kurulunda o Dairedeki en kıdemli üye temsil eder.

Daireler Kurulunun görevleri

MADDE 11. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, Askerî Mahkemelerden verilen direnme kararları ile Askerî Yargıtay dairelerinden çıkan kararlara karşı Başsavcılık tarafından yapılan itirazları inceler. Ve ilk derece mahkemesi olarak Askerî Yargıtay Dairelerince verilen kararları Temyizen tetkik eder.

İnanları Birleştirme Kurulunun toplanması

MADDE 12. — Askerî Yargıtay inancı Bir-

Genel Kurul, bu kanunda ve Askerî Yargıtay ile ilgili hükümler yürüten başka kanunlarda gösterilen görevleri ve yetkileri yürütür. Bu Genel Kurulun müzakereleri gizli olunur.

Askerî Yargıtay Daireler Kurulu

MADDE 10. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, İkinci Başkanın başkanlığında, 9 üyeden kurulur. Bu kurul, daire başkanlarıyla, Askerî Yargıtay Başkanının seçeceği üyelerinin katılmasıyla toplanır, karar verir. Ancak, bu kurulda görüşülecek konu üzerinden, evvelce dairelerdeki görüşmeler ve karara katılmış daire başkan ve üyeleri bu kurula katılamazlar, bunların yerine dairenin katılmıyan en kıdemli üyesi kurula alınır.

Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, askerî mahkemelerden verilen ısrar (direnme) kararlarıyla, Askerî Yargıtay Dairelerinden çıkan kararlara karşı, başsavcılık tarafından sunulan itirazları inceler. Ayrıca, ilk derece mahkemesi olarak, Askerî Yargıtay Dairelerince verilen kararları Temyiz mevzuu olarak, inceler ve karara bağlar.

Daireler Kurulunun müzakereleri gizli olur. Müdafaalar, kurul hilâfına karar vermedikçe açık geçer.

Dairelerin toplanması

MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Daireler Kurulu

MADDE 10. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, İkinci Başkanın Başkanlığında 16 üyeden kurulur. Bu Kurul Daire Başkanları ile Başkanın seçeceği üyelerin katılımıyla toplanır, karar verir. Ancak görüşülecek mesele hakkında evvelce dairelerdeki konuşma ve karara katılmış Daire Başkanı ve üyeler bu Kurula katılamazlar. Konuşmalara katılamıyan Daire Başkanını Daireler Kurulunda o Dairedeki en kıdemli üye temsil eder.

Daireler Kurulunun görevleri

MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İnanları Birleştirme Kurulunun toplanması

MADDE 12. — Askerî Yargıtay İnanları Birleştirme Kurulu, Başkanının Başkanlığında ikin-

leştirme Kurulu, Başkanın Başkanlığında II nci Başkan, Daire Başkanları ve her daireden Başkanın uygun göreceği en az beşer üyenin katılımıyla toplanır ve karar verir. Bu toplanma ve kararlarda Başsavcı hazır bulunur ve oya katılır.

Inanları Birleştirme Kurulunun görevleri

MADDE 13. — Askerî Yargıtay Inanları Birleştirme Kurulu :

A) Askerî Yargıtay dairelerinden biri belirilmiş bir inandan dönmek isterse veya benzer olaylarda kendisinin veya diğer bir dairenin yahut Daireler Kurulunun veya Yargıtay Genel Kurul ve Büyük Genel Kurulunun evvelki bir karar veya inanına aykırı karar vermişse;

B) Askerî Yargıtay Daireler Kurulu benzer olaylarda kendisinin veya Yargıtay Genel Kurul veya Büyük Genel Kurulunun evvelki bir karar veya inanına aykırı karar vermişse;

İş Askerî Yargıtay Inanları Birleştirme Kurulunda incelenir.

Bu hallerde ilgili daire başkanı veya aykırı kararlar veren dairelerin başkanlarından biri yahut II nci başkan inandan dönüşün veya aykırılığın nedenini açıklıyan raporu aykırı kararların benzerleri ile beraber Askerî Yargıtay Başkanına verir. Bu rapor ve karar benzerlerinin Kurula katılacak üyelere dağıtılmasından en az on gün sonra iş Inanları Birleştirme Kurulunda incelenir.

Inanları Birleştirme Kurulunca verilmiş bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını gerektirecek bir durum ortaya çıktığı Askerî Yargıtay Başkanlığına gerekçesiyle bildirilirse Başkanlık bu isteği kapsıyan dilekçe veya yazıyı Inanları Birleştirme Kuruluna verir. Inanları Birleştirme Kurulunda bu şekildeki başvuruların görüşülebilmesi için üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verilmek gereklidir.

Askerî Yargıtay İçtihatları (Inanları Birleştirme Kurulu)

MADDE 11. — Askerî Yargıtay İçtihatları (Inanları) Birleştirme Kurulu, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun beşte dördü ile toplanır ve karar verir. Bu toplanma ve kararlarda başsavcı hazır bulunur, çalışmalara ve oya katılır.

Askerî Yargıtay içtihatları (inanları) Birleştirme Kurulu :

a) Askerî Yargıtay dairelerinden biri belirilmiş bir içtihadından (inandan) görmek isterse veya benzer olaylarda kendisini veya Askerî Yargıtayın başka bir dairesinin yahut Askerî Yargıtay Daireler Kurulunun önceki bir karar veya içtihadına (inanına) aykırı karar vermişse;

b) Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, benzer olaylarda kendisinin veya yargıtay hukuk ve ceza Genel Kurullarının yahut Yargıtay Büyük Genel Kurulunun önceki bir karar veya içtihadına (inanına) aykırı karar vermişse,

Kendisine bu işler verilir ve bunları inceler, karara bağlar.

Bu hallerde, ilgili daire başkanının veya aykırı kararlar veren dairelerin başkanlarından biri yahut ikinci başkan, içtihattan (inandan) dönüşün veya aykırılığın sebebini (nedenini) açıklıyan raporu, kararların benzerleriyle (suretleriyle) beraber Askerî Yargıtay Başkanına verir. Bu rapor ve karar benzerlerinin (suretlerinin) bu Kurula katılacak üyelere dağıtılmasından en az on gün sonra iş, içtihatları (inanları) Birleştirme Kurulunca incelenir.

İçtihatları (inanları) Birleştirme Kurulunca verilmiş bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını gerektirecek bir durum ortaya çıktığı, Askerî Yargıtay Başkanlığına gerekçesiyle bildirilirse Başkanlık bu isteği kapsıyan (ihtiva eden) dilekçe veya

Adalet Ko.

ci Başkan, Daire Başkanları ve her daireden Başkanının uygun göreceği en az beşer üyenin katılımıyla toplanır ve karar verir. Bu toplanma ve kararlarda Başsavcı veya Başsavcı yardımcısı hazır bulunur ve oya katılır.

İnanları Birleştirme Kurulunun görevleri

MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Askerî Yargıtay kararlarının etkisi

MADDE 14. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu kararlarıyla İnanları Birleştirme Kurulu kararları askerî mahkemeler ile Askerî Yargıtay Dairelerini bağlar.

Kararların görülüşündeki oy yeterliği

MADDE 15. — Askerî Yargıtay Dairelerinde, Daireler Kurulunda ve İnanları Birleştirme Kurulunda kararlar oy çokluğu ile verilir.

Oyların toplanışı

MADDE 16. — Askerî Yargıtay Dairelerinde, Daireler Kurulunda oylar evvelâ raportör üye ve bundan sonra en kıdemsiz üyeden başlanılmak üzere kıdem sırasına göre toplanır. İnanları Birleştirme Kurulunda ise en kıdemsiz üyeden başlanılmak suretiyle kıdem sırasına göre oy verilir. Başkan her iki durumda da en son oy verir.

Genel Sekreterlik ve Sekreterlik

MADDE 17. — Askerî Yargıtay Başkanlığa bağlı olmak ve ona ait bütün idari işleri görmek üzere, hizmet çeşitlerine göre kısımları da kapsıyan bir Genel Sekreterlik ile her dairede ve Daireler Kurulunda ve ayrıca Başsavcılık emrinde görev ve işleyiş şekilleri kadroları eylemli kadro cetveline ithal edilmek üzere Askerî Yargıtay Genel Kurulu tarafından düzenlenecek bir sekreterlik teşkilâtı kurulur.

Millî Savunma Ko.

yazıyı İçtihatları (inanları) Birleştirme Kuruluna verir. İçtihatları (inanları) Birleştirme Kurulunda, bu şekildeki başvuruların görüşülebilmesi ve karar için, Kurulun üye tamsayısının salt çoğunluğu şarttır.

Askerî Yargıtay çalışma esasları

MADDE 12. — Askerî Yargıtay, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile birlikte Askerî Usul ve Ceza kanunlarına ve görevini ilgilendiren diğer genel ve mahsus kanunları ve tüzükleri uygular.

Oyların toplanışı, oylama nı sabı

MADDE 13. — Askerî Yargıtay dairelerinde, Daireler Kurulunda oylar, önce raportör üye ve bundan sonra rütbece en kıdemsiz üyeden başlamak üzere, kıdem sırasına göre toplanır. İçtihatları (İnanları) Birleştirme Kurulunda ise, önce en kıdemsiz üyeden başlanılmak üzere, kıdem sırasıyla oy verilir. Başsavcı, Başkandan önce oy verir. Başkan her iki durumda da, en sonunda oy verir.

Bu maddede yazılı daire ve kurullarda kararlar, oy çokluğu ile verilir.

Askerî Yargıtay kararlarının etkisi

MADDE 14. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu kararlarıyla, İçtihatları (inanları) Birleştirme Kurulu kararları askerî mahkemeler ile Askerî Yargıtay dairelerini bağlar.

Askerî Yargıtay kararlarının yetkisi

MADDE 14. — Tasarının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kararların verilisinde oy yeterliği

MADDE 15. — Askerî Yargıtay Dairelerinde, Daireler Kurulunda ve İnanları Birleştirme Kurulunda kararlar oy çokluğu ile verilir.

Oyların toplanışı

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Sekreterlik ve Sekreterlik

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adli tatil

MADDE 18. — Barışta umumi adli tatil Askerî Yargıtayda da aynen uygulanır.

Hü.

Yeni dairelerin kurulması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle 1 nci maddede yazılı dört daireden iki dairenin kurulması şarttır. Diğer iki dairenin kurulması Askerî Yargıtay Genel Kurulunun vereceği gerekli kararı üzerine Bakanlar Kurulunun kararı ile olur.

Üyelik hukukunun saklı olması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, evvelce üye seçilen ve halen Silâhlı Kuvvetlerde görevli olan adli üyeler ile Askerî Yargıtayda mevcut asli üyeler. Ve II nci Başkan ve Başsavcının üyelik hukuku saklıdır.

Seçimlerde üye tamsayısı

GEÇİCİ MADDE 3. — Askerî Yargıtayda mevcut veya yeniden kurulacak daireler için noksan üyelerin ve Başsavcının seçiminde ve bu kanuna göre yapılacak seçimlerde seçim tarihinde var olan üyeler Askerî Yargıtay üye tamsayısı kabul olunur.

Yürürlükten kaldırılan maddeler

MADDE 18. — Askerî Yargılama Usul Kanununun 39, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 57, 248 nci maddeleri ve 78 sayılı Kanunla değiştirilen 40 ve 43 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 19. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Millî Savunma Ko.

Yeni dairelerin kurulması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile, Askerî Yargıtayda yalnız Birinci ve Üçüncü daireler ile Başsavcılık, bütün sekreterlikler ve eylemli hizmetler, Askerî Yargıtay Arşiv ve Dosya Müdürlüğü fiilen kurulur ve görevlerine başlarlar.

İkinci ve Dördüncü daireler, Askerî Yargıtay Başkanlığının gerekli gördüğü tarihte, Millî Savunma Bakanlığının onayı ve Bakanlar Kurulunun kararı ile kurulup görevlerine başlarlar.

Üyelik hukukunun saklı olması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte evvelce üye seçilen ve halen Millî Savunma Bakanlığında, Silâhlı Kuvvetlerde ve Yüksek Soruşturma Kurulu ile Yüksek Adalet Divanında görevli olan adli üyeler ile Askerî Yargıtayda mevcut adli üyeler ve ikinci başkan ve başsavcının üyelik hukuku saklıdır.

Seçimlerde üye tamsayısı

GEÇİCİ MADDE 3. — Askerî Yargıtayda mevcut veya yeniden kurulacak daireler için noksan üyelerin ve başsavcının seçiminde ve bu kanuna göre yapılacak seçimlerde, seçim tarihinde mevcut üyeler Askerî Yargıtay üye tamsayısı kabul olunur.

Yürürlükten kaldırılan maddeler

MADDE 15. — Askerî yargılama usul Kanununun 39, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 57, 248 nci maddeleri ve 78 sayılı Kanunla değiştirilen 40 ve 43 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 16. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yeni dairelerin kurulması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birinci maddede yazılı dört daireden iki dairenin kurulması şarttır. Diğer iki daire bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde kurulur. Ancak dört dairenin kurulması tamamlanıncaya kadar 10 ncu maddedeki daireler kurulu ikinci başkanının başkanlığında 9 üyeden teşekkül eder.

Üyelik hukukunun saklı olması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, evvelce üye seçilen ve halen Silâhlı Kuvvetlerde görevli olan adli üyeler ile Askerî Yargıtayda mevcut adli üyeler ve İkinci Başkan ve Başsavcının üyelik hukuku saklıdır.

Seçimlerde üye tamsayısı

GEÇİCİ MADDE 3. — Askerî Yargıtayda; bu kanunla kurulan veya kurulacak olan daireler için, noksan olan Başkanlarla üyeler ve Başsavcının seçiminde; seçim tarihinde var olan İkinci Başkan, Adli üyeler ve Başsavcı ile geçici ikinci maddede üyelik hakları saklı tutulan diğer adli üyeler, Askerî Yargıtay üye tam sayısı kabul olunur. Ancak Başkanlar ve Başsavcının seçimi, İki Daire üyelerinin seçimi tamamlandıktan sonra onların da katılımıyla yapılır.

Yürürlükten kaldırılan maddeler

MADDE 19. — Tasarının 18 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 20. — Tasarının 19 ncu maddesine tekabül etmekte olup, aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 20. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8 . 2 . 1962

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>A. Eyidoğan</i>
Devlet Bakanı <i>T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>A. Doğan</i>
Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Devlet Bakanı <i>N. Su</i>
Adalet Bakanı <i>S. Kurutluoğlu</i>	Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>
İçişleri Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>S. Sarper</i>
Maliye Bakanı <i>Ş. İnan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>H. İncesulu</i>
Bayındırlık Bakanı <i>E. Paksüt</i>	Ticaret Bakanı <i>İ. Gürsan</i>
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı <i>S. Seren</i>	Gümrük ve Tekel Bakanı <i>Ş. Buladoğlu</i>
Tarım Bakanı <i>C. Oral</i>	Ulaştırma Bakanı <i>C. Akyar</i>
Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>
Basın - Yayın ve Turizm Bakanı <i>K. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>M. Güven</i>

Millî Savunma Ko.

Kanunun görüşülmesi

MADDE 17. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 21. — Tasarının 20 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

